

Museum Het Hernhutter Huis: Beleidsplan 2021-2025

Inhoudsopgave

1. Achtergronden	2
1.1 Het ontstaan van het museum	2
1.2 De collectie en haar zorg	2
2. Doelstelling, Missie en Ambitie	2
3. Strategische doelstellingen en activiteiten	3
3.1 Beoogde uitkomst 1: Een toegankelijk museum	4
3.2 Beoogde uitkomst 2: Een relevant aanbod	5
3.3 Beoogde uitkomst 3: Resonantie bij het publiek	7
3.4 Beoogde uitkomst 4: Een gemotiveerde organisatie	9

1. Achtergronden

1.1 Het ontstaan van het museum

Het Hernhutter Huis is een museum in Zeist aan de rand van de oorspronkelijke nederzetting van de Evangelische Broedergemeente (EBG), ook wel genoemd de Moravian Church, Unitas Fratrum, of, naar de eerste neerzetting van de kerk in de 18e eeuw, de Hernhutters. De museumstichting is in 2005 in het leven geroepen door de EBG en het Zeister Zendingsgenootschap (ZZg).

1.2 De collectie en haar zorg

De museumstichting Het Hernhutter Huis heeft in opdracht van de Broedergemeente Zeist en het Zeister Zendingsgenootschap de zorg voor de collecties van beide organisaties. Deze collecties omvatten enkele duizenden voorwerpen uit de leefgemeenschap van de Broedergemeente, maar ook etnografica en andere voorwerpen die zijn verbonden met haar zendingsgeschiedenis. De collecties lijken min of meer toevallig ontstaan. Men bewaarde (gebruiks-)voorwerpen en stelde deze ook ten toon om te laten zien 'hoe het vroeger was', en om aan de niet-reizende Zeistenaren te laten zien hoe mensen in de zendinggebieden leefden.

De EBG en ZZg hebben beide ook een bibliotheek en een -archief. De primaire zorg, en een groot aantal stukken zelf, zijn ondergebracht bij Het Utrechts Archief met wie Het Hernhutter Huis hierover contacten onderhoudt. : Het lopende archief van EBG en ZZg (vanaf 1975, resp 1980) wordt bewaard in Zeist, en beheerd door Het Hernhutter Huis. Dee 'moederbibliotheek' in Utrecht is toegankelijk ter plekke en via de website van HUA. Daarnaast is er een 'huisbibliotheek' in Zeist, die enkele duizenden titels omvat en voor een groot deel uit dubletten bestaat van titels in de moederbibliotheek.

2. Doelstelling, Missie en Ambitie

Het Hernhutter Huis is een stichting met een culturele ANBI-status. In haar statuten heeft zij de volgende doelstellingen opgenomen.

Doel: De stichting heeft ten doel het materiële en immateriële erfgoed, verbonden met het gedachtegoed, de geschiedenis en het werk van het Hernhutters te beheren, behouden en inzichtelijk te maken voor komende generaties.

Missie: De missie van Het Hernhutter Huis is de religieuze inspiratie en het daarmee verbonden materiële en immateriële erfgoed van de Broedergemeente te ontsluiten, te documenteren en inzichtelijk te maken omdat zij verbindt en inspireert tot leven in vrijheid, vrede en vertrouwen.

Ambitie: Het is de ambitie van de stichting om in de komende beleidsperiode de status van geregistreerd museum te bereiken en daarmee de mogelijkheid om deel te nemen aan de museumjaarkaart en andere voorzieningen.

3. Strategische doelstellingen en activiteiten

De samenhang tussen de in dit beleidsplan genoemde activiteiten en hun beoogde uitwerking op de doelstelling van het museum worden in de onderstaande figuur samengevat.

Beoogd effect (van de hoofddoelstelling): "Ontsluiting van erfgoed"

De religieuze inspiratie en het daarmee verbonden materiële en immateriële erfgoed van de Broedergemeente te ontsluiten, te documenteren en inzichtelijk te maken omdat zij verbindt en inspireert tot leven in vrijheid, vrede en vertrouwen.

Beoogd resultaat (van inspanningen): "Inzichtelijkheid"

Het materiële en immateriële erfgoed, verbonden met het gedachtegoed, de geschiedenis en het werk van het Hernhutters te behouden, behouden en inzichtelijk te maken voor komende generaties.

Uitkomst 1: "Een toegankelijk museum"

Het museum als instelling is toegankelijk voor geïnteresseerden.

Activiteiten

- 1.a Museumruimten onderhouden
- 1.b Museumruimte uitbreiden
- 1.c Toetreding tot het Museumregister, voorbereidingen
- 1.d Samenwerken met erfgoedpartners en andere betrokkenen

Uitkomst 2: "Een relevant aanbod"

De collectie draagt, naar compositie, vorm, documentatie en toegankelijkheid bij tot het inzicht van het publiek

Activiteiten

- 2.a De collectie aanvullen/uitdunnen met/tot objecten relevant voor de doelstelling
- 2.b De collectie (digitaal) documenteren en ontsluiten
- 2.c De collectie zorgvuldig opslaan
- 2.d De collectie onderzoeken en uitdiepen
- 2.e Samenwerken met andere musea en HUA voor uitwisseling en opslag

Uitkomst 3: "Betrokken bezoekers"

Het geïnteresseerde publiek ontdekt, leert van, en beleeft genoeg aan het gepresenteerde

Activiteiten

- 3.a Elk jaar een wisselend thema presenteren als tentoonstelling
- 3.b Rondleidingen organiseren en aanbieden rond de Pleinen
- 3.c Lezingen en voorstellingen aanbieden
- 3.d Meedoen als onderdeel van relevante manifestaties
- 3.e Een website actualiseren en onderhouden voor informatie en communicatie
- 3.f Publiceren en relevante publicaties ondersteunen

Uitkomst 4: "Een gemotiveerde organisatie"

Medewerkers putten motivatie uit betrokkenheid, vormgeving en zingeving

Activiteiten

- 4.a De gedachtenwisseling tussen medewerkers op hoog niveau houden
- 4.b De samenwerking met de stichters in stand houden
- 4.c Jaarlijks transparante budgetten en financiële jaarverslagen publiceren

3.1. Beoogde uitkomst 1: Een toegankelijk museum

De hier genoemde activiteiten moeten bijdragen het museum als een permanente instelling bekend en toegankelijk te maken voor publiek.

a. Museumruimten onderhouden.

Het museum huurt een expositieruimte aan de Lageweg 27 die voor publiek toegankelijk is. Vrijwilligers onderhouden het gebouw, de tuin en werken als gastvrouw en -heer. De stijl en de locatie van de museumruimten, direct aan het Zusterplein, dragen bij aan de herkenbaarheid van het tentoongestelde en het immateriële erfgoed.

b. Museumruimte uitbreiden.

Het Hernhutter Huis zal in 2021 de expositieruimte uitbreiden met een museale ruimte in het aangrenzende pand.

c. Toetreden tot het Museumregister, voorbereidingen.

Om herkenbarer te worden streeft het Hernhutter huis bij de museumvereniging naar de status van geregistreerd museum. De status van erkend museum biedt de mogelijkheid om deel te nemen aan de museumjaarkaart maar is ook een kenmerk van vertrouwen in de museumbranche op grond waarvan bruikleenverkeer eenvoudiger wordt.

Registratie vereist dat het museum voldoet aan een norm die door de Museumvereniging wordt gesteld. De in 2020 opnieuw opgestelde norm (hieronder samengevat) bestaat uit uitgangspunten en normen in de categorieën bedrijfsvoering, collectie en publiek. De activiteit die HHH in deze beleidsperiode ontplooit om zich als museum te laten registreren, voor wat betreft het voldoen aan de Museumnorm, houdt in dat haar doelstellingen en werkwijzen expliciet zullen refereren aan deze norm. Waar dat nog niet is gebeurd zullen beleidsstukken en werkrouines worden geformuleerd en met medewerkers in de praktijk worden gebracht, die herleidbaar zijn aan de norm.

Uitgangspunten	Pijlers	17 normen
 Museumdefinite Ethische Code en LAMO Governance Code Cultuur Fair Practice Code Code Diversiteit & Inclusie	Bedrijfsvoering	1 Ethische Code voor Musea 2 Not-for-profit beginsel 3 Beleidsplan 4 Financiële verantwoording 5 Goed bestuur 6 Veiligheidszorg 7 Personeels- en vrijwilligersbeleid
	Collectie	8 Collectieplan 9 Verantwoord afstoten 10 Herkomstonderzoek 11 Collectieregistratie en informatieplan 12 Continuïteit in behoud 13 Onderzoek
	Publiek	14 Inclusie & toegankelijkheid 15 Openstelling 16 Presentatiebeleid 17 Educatiebeleid

d. Samenwerken met erfgoedpartners en andere betrokkenen.

In de afgelopen jaren heeft HHH met verschillende organisaties samengewerkt en zijn exposities over uiteenlopende onderwerpen getoond. Voor het Zeister culturele leven is het een aanwinst dat op locatie de geschiedenis van de Broedergemeente en de zending vanuit Zeist getoond kan worden. Daarbij is ook herhaaldelijk aandacht besteed aan het feit dat de geschiedenis van de Broedergemeente in Zeist nauw verweven is met de ontwikkeling van de plaats Zeist.

In de komende periode zal HHH naast de relaties met EBG en ZZg ook de relaties met de gemeente Zeist en de Erfgoedpartners in stand houden en waar nodig versterken zodat zij in gemeenschappelijkheid elkaars doelen beter kunnen dienen. Het gemeenschappelijke doel is om 'het verhaal' van Zeist te vertellen. De Broedergemeente met het ZZg maken daar een wezenlijk deel van uit. Dit deel van 'het verhaal van Zeist' kan men het beste beleven op locatie door middel van exposities, rondleidingen en andere publieksactiviteiten.

3.2. Beoogde uitkomst 2: Een relevant aanbod

De hier genoemde activiteiten zullen ertoe bijdragen dat de *collectie* door een uitgekende samenstelling, vorm en documentatie de bezoekers kan interesseren en inspireren.

a. De samenstelling van de collectie aanpassen aan de doelstelling

De museale collectie omvat voorwerpen uit de geschiedenis van de Broedergemeente Zeist. Hieronder bevinden zich meubelstukken, gebruiksvoorwerpen, lokaal gemaakte producten, liturgische voorwerpen, foto's, boeken, prenten en affiches. Daarnaast bevat de museale collectie voorwerpen uit de geschiedenis van het Zeister Zendingsgenootschap waaronder etnografica uit Suriname, Groenland, Australië en Afrika alsmede fauna, foto's, boeken, prenten en affiches.

De 'huisbibliotheek' zal in de komende periode (verder) worden gecatalogiseerd en op thema ontsloten.

Over het bijhouden van de 'moederbibliotheek' is met HUA afgesproken dat ontbrekende boeken vanuit Zeist in HUA worden ondergebracht en dat HHH jaarlijks voor de aanschaf van recent verschenen werken zorgdraagt. Deze recent verschenen werken worden dan ondergebracht in de 'huisbibliotheek' maar zullen worden gekenmerkt als onderdeel van de 'moederbibliotheek'.

De stukken die HHH zelf heeft verworven zijn eigendom van HHH tenzij uitdrukkelijk anders vermeld.

HHH heeft zich ten doel gesteld om indien mogelijk relevante stukken voor de collectie te verwerven. Verwerving vindt plaats door legatering, schenkingen en aankoop. De afgelopen jaren zijn van particulieren interessante collecties verworven. In de komende periode zal een collectieplan worden opgesteld dat als basis zal dienen voor toekomstige verwerving en eventuele afstoot.

b. De collectie (digitaal) documenteren en ontsluiten

De museumcollectie van HHH¹ omvat enkele deelverzamelingen: van de EBG met tenminste 2500 voorwerpen en van het ZZg van ongeveer eenzelfde grootte, een bibliotheek en een beeldbank, elk met enkele duizenden stukken. Geen van deze collecties is volledig geïnventariseerd.

Enkele voorwerpen uit de collectie dragen de sporen van eerdere registratie, maar de bijbehorende gegevens zijn grotendeels verloren gegaan. Het heeft daarom prioriteit om de gehele collectie te registreren. De digitale registratie is begonnen in 2019 en wordt voortgezet in de huidige planperiode. Aan het einde van deze beleidsperiode zullen naar verwachting 5000 objecten, 2000 foto's en 2000 boeken het drempelniveau van een basisregistratie passeren. Dat niveau legt vast: objectnummer, plaatsing, naam of titel, een foto en waar bekend informatie over de verwerving. Daarnaast zal van een kleiner deel van bovenstaande voorwerpen contextuele, visuele en beschrijvende gegevens in het register worden genoteerd.

Voor de registratie wordt een lokale database gebruikt, wat impliceert dat de gebruikers fysiek aanwezig zijn op locatie. Tijdens deze beleidsperiode is de ambitie om geselecteerde records toegankelijk te maken voor inzage online. De database, die is ontworpen om aan interne eisen te voldoen, is voorbereid op een transitie naar een extern system (zoals AdLib).

c. De collectie zorgvuldig opslaan

Voor het behouden van de stukken is een goede conditie nodig. Vanwege hun kwetsbaarheid worden oude prenten en boeken ondergebracht in HUA. De conditie van de voorwerpen in de collectie is wisselend. Het merendeel bevindt zich in een matige tot redelijke conditie. Sommige voorwerpen moeten schoongemaakt en gerestaureerd worden.

Veel voorwerpen staan nu nog verspreid op verschillende locaties op zolders en kelders. In de komende beleidsperiode zal de kerncollectie veiliggesteld worden in de voormalige archiefruimte aan Zusterplein 20 die daartoe gereedgemaakt zal worden zodat een gemiddelde temperatuur van 16-18 graden bij een gemiddelde vochtigheid van 50% haalbaar is. De voorwerpen die beter bestand zijn tegen klimaatschommelingen zullen ondergebracht worden op de kerkzolder.

d. De collectie onderzoeken en uitdiepen

Bij de registratie is het van belang om de informatie die (nog) over het voorwerp bekend is, wordt vastgelegd. In de praktijk zal onderzoek niet direct tot de mogelijkheden behoren vanwege het tijdrovende karakter ervan. Wel wordt zulk onderzoek gedaan bij de voorbereiding van een tentoonstelling, en de informatie die daarbij wordt gegenereerd wordt ook in het registratiesysteem vastgelegd. Tenslotte worden, waar opportuun, aan specialisten gevraagd om hun kennis met HHH te delen om zo meer informatie voor de voorwerpen veilig te kunnen stellen.

In Nederland bestaat geen centraal punt waar men kennis kan opdoen over de Broedergemeente en het Zeister Zendingsgenootschap anders dan de 'huisbibliotheek' aan

¹ Boeken, archiefstukken en prenten in beheer van het Utrechts Archief, de eerdergenoemde 'moeder-bibliotheek', zijn hier niet mee bedoeld. Deze zijn zij via de website van HUA raadpleegbaar.

het Zusterplein en in Het Utrechts Archief waar de archieven van EBG en ZZg worden bewaard. In het verleden bestond aan de Rijksuniversiteit Utrecht een leerstoel voor de geschiedenis van de zending van de Unitas Fratrum in het Caribische gebied. Deze leerstoel is echter al lang opgeheven.

Als er al wetenschappelijk onderzoek naar de Broedergemeente en het Zeister Zendingsgenootschap wordt gedaan, dan is dat voornamelijk vanuit de culturele antropologie omdat de archieven van de Broedergemeente bijzonder rijk aan historische informatie zijn. Bij de afwezigheid van een kenniscentrum en wetenschappelijke belangstelling voor de EBG en het ZZg is HHH de enige voorziening die kan bemiddelen in verzoeken om nadere informatie.

e. Samenwerken met andere musea en HUA voor uitwisseling en opslag

Het Hernhutter Huis werkt graag samen met andere musea en Zeister erfgoedpartners voor het in bruikleen geven en -nemen van objecten in tentoonstellingen.

3.3. Beoogde uitkomst 3: Resonantie bij het publiek

Bij een museale instelling gaat het naast de zorg om de collectie ook om de zorg voor het publiek. De volgende activiteiten dragen bij aan het zodanig inzetten van de collectie dat het publiek belangstelling ontwikkelt voor de Broedergemeente en de zending.

a. Elk jaar een wisselend thema presenteren als tentoonstelling

In de voorgaande beleidsperiode van HHH zijn ruim dertig tentoonstellingen georganiseerd; de laatste drie hiervan zijn in het huidige gebouw van Het Hernhutter Huis gehouden. Het is de ambitie om gedurende de beleidsperiode elk jaar tenminste één tentoonstelling te organiseren met een specifiek of actueel onderwerp.

Affiches van enkele tentoonstellingen

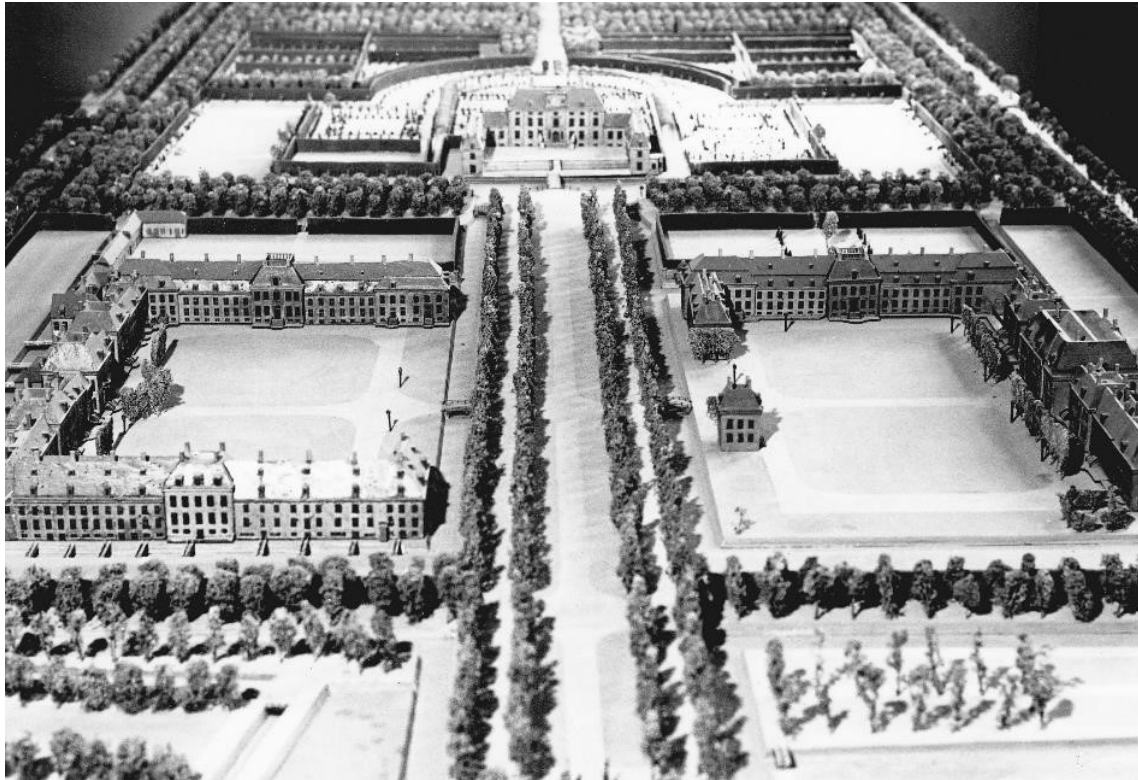
b. Rondleidingen organiseren en aanbieden rond de Pleinen

Al sinds het ontstaan van de pleinen hebben hier belangstellenden rondgelopen. Uit ervaring blijkt dat bezoekers dit een belevenis vinden. Vaak wordt gezegd: "Wat bijzonder...", "Nooit geweten dat ..." etc. Dergelijke ervaringen van bezoekers motiveren om ervaringen te delen over wat 'Zeist' bijzonder maakt.

Belangstellenden kunnen zich op twee manieren laten rondleiden. Het Gilde Zeist organiseert op vaste tijden een rondleiding en men kan zich door HHH-vrijwilligers laten rondleiden. In

beide gevallen ondersteunt HHH de voorbereiding van rondleiders. Zij worden van achtergrondinformatie voorzien en voor gezamenlijke trainingssessies uitgenodigd. Een onderdeel van de rondleiding is de maquette, die een overzicht geeft van het complex van Slot en Pleinen.

De maquette van het Slot te Zeist en het complex van de EBG, in de vaste tentoonstelling van HHH.

De collegiale samenwerking met het Gilde en de mogelijkheid om elkaars groep desgewenst over te nemen, blijven.

c. Lezingen en voorstellingen aanbieden

HHH organiseert lezingen, al dan niet in combinatie met een muzikuitvoering. Dit kan in het kader van een tentoonstelling, of onafhankelijk daarvan. In de komende periode is het streven om de frequentie van zulke lezingen op te voeren naar tenminste twee per jaar. In het verleden zijn onderwerpen aan bod gekomen als “Wie was de architect van de Zeister pleinen”, “De hongerdoeken van Zittau”, en “Zendingskinderen”.

Met nog een eigen school (de Comeniusschool) in de EBG-gelederen en de belangstelling van het ZZg voor onderwijs ligt voor HHH ook een taak weggelegd om de erfenis van EBG en ZZg te helpen ontsluiten voor de schoolgaande jeugd. Streven is dat leerlingen van de Comeniusschool tenminste twee keer tijdens hun schoolcarrière nader kennis hebben gemaakt met dit erfgoed. In overleg met de school kan hiertoe een programma ontwikkeld worden dat in het reguliere onderwijsprogramma een vaste plaats krijgt.

HHH werkt mee aan het aanbod van Kunst Centraal waarbij scholieren o.a. de kerkzaal van de Broedergemeente bezoeken. Een andere bijzondere groep jonge bezoekers wordt gevormd door catechisanten van gemeenten buiten Zeist.

d. Meedoen als onderdeel van relevante manifestaties

In de (meer)jaarlijkse cycli van EBG en ZZg komen een aantal manifestaties voor waarbij HHH een informerende rol neemt. Het betreft, bijvoorbeeld, de jaarvergadering van het ZZg, het Zendingsfeest en bijzondere diensten, bijeenkomsten en jubilea. Ook evenementen als de Kerkendag, Dag der Kunsten, Open Monumentendag, Dag van het religieus Erfgoed en de Maand van de Geschiedenis vormen aanknopingspunten. In overleg met de organistoren kunnen activiteiten of extra openstellingen worden georganiseerd.

e. Een website actualiseren en onderhouden voor informatie en communicatie

De website van HHH² is de voornaamste, naar buiten gerichte plaats voor informatie over de activiteiten en de organisatie van HHH, maar ook over de achtergronden van tentoonstellingen, voorwerpen uit de collectie en de winkel. Het onderhouden van deze website, inspeland op geplande en ongewilde veranderingen, is een van de belangrijke activiteiten.

f. Publiceren en relevante publicaties ondersteunen

Al dan niet in combinatie met de Evangelische Broedergemeente of het Zeister Zendingsgenootschap kan HHH in voorkomende gevallen een publicatie verzorgen of daaraan meewerken. De meest voor de hand liggende mogelijkheid zijn publicaties bij tentoonstellingen al dan niet in combinatie met de tekst van de (bijbehorende) openingslezing en voordrachten in het kader van het tentoonstellingsonderwerp. Maar ook bij jubilea waar HHH aandacht aan besteedt, doen zich mogelijkheden voor.

3.4. Beoogde uitkomst 4: Een gemotiveerde organisatie

Het museum wordt in stand gehouden door vrijwilligers, een administrateur, en een bestuur. De vrijwilligersgroep bestaat uit mensen van binnen en buiten de EBG die enthousiasme delen voor de geschiedenis. Taken en verantwoordelijkheden zijn divers, en ook de hoeveelheid tijd die wordt gegeven wisselt. Sommige van de vrijwilligers zetten zich in als gastvrouw en gastheer voor bezoekers, anderen verzorgen rondleidingen, bereiden tentoonstellingen voor, bemensen de museumwinkel, houden het pand op orde, catalogiseren en werken aan de collectie, organiseren bijeenkomsten en het rooster, vertalen hand-outs, en veel meer. De administrateur, die slechts enkele van de ingezette uren werk betaald krijgt, houdt de financiële administratie bij. Het bestuur houdt zich bezig met algemene coördinatie, publieke relaties, beleid en ontwikkeling. Ze besteedt een deel van haar tijd aan het meedraaien met vrijwilligerswerk.

² <https://hernhutterhuis.nl/>

a. De gedachtewisseling tussen medewerkers op hoog niveau houden

HHH is een kleine organisatie. Het bestuur bestaat uit een door EBG aangewezen lid, een door ZZg aangewezen lid, een door beiden gekozen voorzitter en twee overige leden. Daarnaast is er een groep van ca 25 vrijwilligers die betrokken worden bij de uitvoering van activiteiten. HHH heeft de rechtsvorm van een stichting en volgt een bestuursmodel (Code Cultural Gouvernance) waarbij het bestuur eindverantwoordelijk is, maar taken delegeren kan aan derden (www.gouverancecodecultuur.nl). De bestuursleden voeren ook zelf taken uit.

Gelet op de uiteenlopende aandachtsgebieden, de ambities en de hoeveelheid werk wil HHH in de komende planperiode komen tot versterking van het bestuur met nieuwe leden en een duidelijk(er) portefeuilleverdeling. Op grond hiervan zullen de organisatie van de vrijwilligers en de werkzaamheden uitgebreid kunnen worden.

Belangstellenden zijn er intern en extern. Intern gaat het om de mogelijkheden om mensen uit eigen kring te informeren over hun eigen achtergrond of betrokkenheid bij het werk. Dit kan bijdragen aan hun eigen ontwikkeling. Zo mogelijk kunnen mensen betrokken worden bij EBG en ZZg activiteiten.

Daarnaast is er een grote en diverse groep externe belangstellenden die om welke reden dan ook geïnteresseerd is in de geschiedenis van EBG en/of ZZg. Voor het publieksbereik is het van belang om met beide categorieën rekening te houden in een gevarieerd tentoonstelling- en activiteitenprogramma.

b. De samenwerking met de stichters in stand houden

HHH dient als zelfstandige organisatie mede de belangen van de stichters EBG en ZZg. HHH draagt zorg voor de collecties van beiden en kan met tentoonstellingen en publieksactiviteiten de beeldvorming van beide organisaties beïnvloeden en hun bekendheid versterken.

c. Jaarlijks transparante budgetten en financiële en inhoudelijke jaarverslagen publiceren

De Stichting publiceert haar financiële en inhoudelijke jaarverslagen op de website.